

CHRONIQUE – KRONIJK

CONGRESSEN EN COLLOQUIA – CONGRES ET COLLOQUES

1. De hedendaagse geschiedenis op de dag van het lopend historisch onderzoek (1)

Op 11 maart 11. had de tweede dag van het lopend historisch onderzoek plaats. Dit colloquium dat tot doel heeft een balans op te maken van de recente resultaten, bereikt in de verschillende deelgebieden van het historische onderzoek, werd dit jaar georganiseerd door de sectie geschiedenis van de U.L.B. De archivaliek, de archeologie met inbegrip van de industriële archeologie, de demografie, de economische en rurale geschiedenis en de sociale geschiedenis vormden elk een eigen sectie waarin de thema's diachronisch behandeld werden. Een uitzondering op deze indeling maakte de 20ste eeuw die het voorwerp uitmaakte van een aparte sectie. Een multidisciplinair debat over de typologie van de stad, ingeleid door een zevental referaathouders had na de vergaderingen in de afdelingen plaats.

Voor de beoefenaars van de contemporaine geschiedenis waren een aantal sectievergaderingen vrij interessant. Dr. C. Wijffels had het in de sectie archiefwezen over het probleem van de raadplegings-termijn voor archieven in België, waardoor de talrijke contemporanisten hoe langer hoe meer gehinderd worden, nu hun belangstelling zich naar de 20ste eeuw verplaatst. De algemeen rijksarchivaris

(1) Dit verslag werd mede opgesteld aan de hand van verslagen die ons werden overgemaakt door de professoren M. Bruwier, J. Craeybeckx en E. Hélin, voorzitters van de secties archief en industriële archeologie, economische en sociale geschiedenis, demografie, waarvoor onze hartelijke dank.

stelde gelukkig een verbetering van de wet van 1955 voor. Mevr. Dr. Coppejans-Desmedt maakte vervolgens een balans op van de activiteiten van het ondertussen vijf jaar oude departement "Algemene wetenschappelijke diensten". Ze wees daarbij vooral op de controlefunctie die deze archiefdienst uitoefende en op de limieten waarmee men in de dagelijkse praktijk moet rekening houden.

In de afdeling "Industriële Archeologie" maakte men kennis met de visie die Drs. A. Linters, actieve organisator van de Werkgroep Industriële Archeologie van de R.U.G., op de stand van het onderzoek heeft en die hij reeds in een paar introducerende bijdragen over dit onderwerp naar voor bracht. De achterstand die Vlaanderen in deze sector nog heeft in te halen, stond centraal in zijn uiteenzetting. R. Leboutte, conservator van het Luikse "Musée du fer et du charbon" hing een optimistischer beeld op van het Waalse onderzoek, door een overzicht te geven van de talrijke activiteiten die de lokale kringen in Wallonië de laatste jaren wisten te organiseren, maar die spijtig genoeg onvoldoende gecoördineerd worden.

In de sectie "Historische Demografie" onderzocht Dr. Ph. Van Praag, docent V.U.B., "Schijn en werkelijkheid bij de beoordeling van de bevolkingsgroei". Hij betoogde dat, in tegenstelling tot de naoorlogse periode, de godsdienstige opvattingen en deze die in de publieke opinie aanwezig waren, de houding t.a.v. de bevolkingsgroei bepaalden in de periode vóór 1940. Via wetenschappelijk onderzoek groeide de zekerheid dat een bevolkingspolitiek onuitvoerbaar bleef indien er geen rekening werd gehouden met de sociale context en de mentaliteit. Het debat had betrekking op de inspiratiebronnen van de toenmalige Belgische publicisten en op het bewustzijnsproces dat zich terzake in Wallonië ontwikkelde. Drs. L. Danhieux bracht verslag uit van de analyse van een serie bevolkingstellingen van Lampernisse uit de jaren 1814-1828. De gezinsstructuren klasseerde hij volgens de typologie van de "Cambridge group for the History of Population and Social Structure", waarna hij de hypotheses m.b.t. de vorming en ontbinding van huisgezinnen verifieerde. Tijdens de discussie werd voornamelijk de aandacht gevestigd op de wijzigingen die zich in het model voordoen naarmate men van een rurale naar een post-industriële maatschappij evolueert. Dr. Chr. Vandenbroecke ten slotte gaf een overzicht van de verschillende bronnen die de historische demograaf in staat stellen generaliserende uitspraken te doen over "Sexualiteit en vruchtbaarheidscontrole" en correlaties te leggen tussen de vruchtbaarheid, borstvoeding, vóórhuwelijkse betrekkingen

en seksualiteit. In het verslag dat E. Hélin over de activiteiten van deze sectie opstelde en waarop deze samenvatting volledig is gebaseerd, wordt erop gewezen dat de demografie heden ten dage nieuwe wegen opgaat : in plaats van de moderne tijden en de hedendaagse periode tegenover elkaar te stellen, in plaats van kwantitatieve en biografische bronnen apart te behandelen en statistiek en doctrines gescheiden te houden, houden de moderne demografische studies vooral rekening met de lange-afstandprocessen en trachten een demografische "overgang" af te bakenen. Rond de jaren 1890 en 1970 blijken namelijk decisieve versnellingen plaats te grijpen.

De bedoeling van de werkzaamheden in de afdeling "Economische en sociale geschiedenis : hedendaagse tijden" bestond erin een bijdrage te leveren tot het levensstandaard-debat. Dr. A.J. Taylor van de University of Leeds en samensteller van een "textbook" over het onderwerp, werd daartoe uitgenodigd. Hij gaf de inleiding weer die hij voor dit boek schreef en verschafte de toehoorders dus een introducerend overzicht van de stand van het onderzoek. Dr. C. Lis en Dr. H. Soly werkten de hoofdpunten verder uit die ze onlangs ontwikkelden in "The Economic History Review" en brachten verslag uit van deze nadere verificaties van hun stelling, waarbij ze vooral de nadruk legden op de relativiteit van de begrippen "levensstandaard" en "vitaal levensminimum". In de geanimeerde discussie die op deze lezing volgde, formuleerde Dr. K. Veraghtert een aantal kritische bemerkingsen die eerder van formele aard waren en geen afbreuk deden aan de door beide auteurs geponeerde stelling.

In de sectie "20ste eeuw" ten slotte gaf Drs. A. Meyne (V.U.B.) een goed gestructureerde uiteenzetting over de sociale en economische achtergronden van de grote werkstaking 1960-61, welke hij liet voorafgaan door een kritisch historiografisch overzicht over het onderwerp. J.L. Vellut, directeur van het "Centre d'histoire de l'Afrique" (U.C.L.) en auteur van een "Guide de l'étudiant en histoire du Zaïre" overschouwde op een synthetische wijze de onderzoekresultaten die de laatste jaren geboekt werden met betrekking tot de kolonisatie van Zaïre na de overname door de Belgische staat. Vooral het economische kolonialisme en de vestiging van de kapitalistische ondernemingen tussen beide wereldoorlogen, schijnen vruchtbare terreinen te vormen voor nieuw onderzoek. Raadplegingsmoeilijkheden hinderen de historicus echter meermalen in zijn streven om het recente Zaïrese verleden vakkundig bloot te leggen.

Els WITTE

2. Internationaal colloquium "La religion populaire" — Parijs, 17 tot 19 oktober 1977

Van 17 tot 19 oktober 1977 ging te Parijs een internationaal colloquium over *La religion populaire* door, onder de auspiciën van het CNRS. Van Belgische zijde werd hieraan deelgenomen door J. Art (*Religion populaire et clergé flamand 1802-1914*), A. Gits (*Religion populaire et dialectes*), L. Voyé (*Religion populaire et culture régionale*) en J. Pirotte (*Imagerie pieuse*). Het centrale thema van de gedachtenwisseling was de evolutie van het begrip "religion populaire" — een term die inderdaad in vele gevallen meer inlicht over degene die ze in de mond neemt dan over het sociale gebeuren dat men ermee wil omschrijven. Meteen werd getracht een beetje klaarheid te brengen in de vloed van publicaties die in de laatste jaren aan het onderwerp besteed werden : het *Bulletin signalétique des sciences religieuses* geeft in 1975 5 verwijzingen, in 1976 18 en in 1977 42. Het socioreligieuze onderzoek volgt hiermee eens te meer de belangstellingspunten van de actuele pastoraal op de voet en vormt hierdoor een niet te versmaden bron voor de latere geschiedschrijving van de postconciliaire R.K. kerk in West-Europa. Wat aan het historische onderzoek werd bijgebracht zal pas kunnen uitgemakt worden na de publicatie van de meer dan veertig bijdragen, gesynthetiseerd in de rapporten van J. Kloczowski (*De Moyen Age aux Lumières*), P. Savard (*Des Lumières au milieu du XXe siècle*) en F. Isambert (*L'aujourd'hui*).

Betreffende de Nieuwste Tijden kunnen nu reeds vooral de bijdragen van J. Bauberot en N.J. Chaline (*R.P. Normandie*), G. Cholvy (*L'historiographie*), Y.M. Hilaire (R.P. in Noord-Europa XIXe eeuw), P. Pierrard (*Le roman pieux*), G. Savart (*Publications de Société S.-Vincent de Paul*) en M. Vovelle (*Attitudes populaires devant la mort 1750-1920*) vermeld worden.

Jan ART